УДК 336.76(477)
DOI: https://doi.org/10.32782/CMI/2026-20-5

Гудзь О.Є.
доктор економічних наук, професор,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9982-7328

Гонгало С.О.
здобувач ступеня доктора філософії,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0009-0001-4808-5619

СТРАТЕГІЧНІ ДОМІНАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМИ ФОНДОВОГО РИНКУ ПІСЛЯ ШОКОВИХ ПОТРЯСІНЬ

Обґрунтовано стратегічні домінанти забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь, зокрема, виявлено, що трансформація екосистеми фондового ринку України у 2022–2025 роках відбулася під впливом безпрецедентних викликів, що призвело до її звуження та моноструктуризації довкола інструментів державного боргу (ОВДП). Водночас, відбулись важливі структурні зміни: цифровізація послуг, активізація роздрібних інвесторів та глибока перебудова інфраструктури. Ключовими стратегічними домінантами мають стати: диверсифікація фінансових інструментів; інфраструктурна та нормативна гармонізація з ЄС; технологічна та кіберрезильєнтність; розвиток інституційного попиту. Системна реалізація цих стратегічних домінантів дозволить перетворити фондовий ринок України на ключовий акумулятор приватного та іноземного капіталу для відбудови національної економіки.

Ключові слова: *фондовий ринок, екосистема фондового ринку, стратегічні домінанти, резильєнтність, стабільність, розвиток, шокові потрясіння.*

Gudz Olena, Gongalo Sergii
State Tax University

STRATEGIC DOMINANTS FOR ENSURING RESILIENCE AND DEVELOPMENT OF THE STOCK MARKET ECOSYSTEM AFTER SHOCK-INDUCED DISRUPTIONS

The study substantiates the strategic dominants for ensuring resilience and development of the stock market ecosystem in the aftermath of shock-induced disruptions. It reveals that the transformation of Ukraine's stock market ecosystem during 2022–2025 occurred under the influence of unprecedented shocks, resulting in its significant contraction and mono-structural concentration around government debt instruments (domestic government bonds). At the same time, these shocks accelerated critical structural changes: the digitalization of services through FinTech tools, the mass entry of retail investors into the market, and a profound regulatory clean-up of infrastructure. The findings confirm that achieving long-term resilience and comprehensive recovery of the stock market in the post-crisis period requires a shift from the concept of static survival to the creation of a flexible, adaptive, and secure ecosystem. The key strategic orientations for this transformation should include: diversification of financial instruments (revitalization of the corporate and municipal bond markets, creation of conditions for IPO recovery); infrastructural and regulatory harmonization with the EU (implementation of MiFID II, DORA, establishment of a consolidated central counterparty, and enhanced integration with international depositories); technological and cyber resilience (asset tokenization, protection of digital infrastructure, expansion of FinTech services); and the development of institutional demand (launch of a funded pension system and creation of mechanisms for insuring war political risks). Systematic implementation of these strategic dominants will enable the transformation of Ukraine's stock market from a retail platform for government borrowing into a key accumulator of private and foreign capital for national economic recovery. At the same time, the success of this transformation will directly depend on the prudence of regulatory policy, the balance between supervision and innovation incentives, as well as the parallel advancement of judicial and economic reforms.

Keywords: *stock market, stock market ecosystem, strategic dominants, resilience, stability, development, shock-induced disruptions.*

Постановка проблеми. Тематика дослідження проблем визначення стратегічних домінантів забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь, вважаємо надзвичайно актуальною для сучасного наукового дискурсу та фінансової практики, що підтверджується наступними міркуваннями. Сучасна глобальна та національна економіка функціонують в умовах домінування каскадних шокових потрясінь й перманентної турбулентності. Фактично, фондові ринки адаптуються до наслідків: геополітичних та військово-політичних криз (повномасштабна війна в Україні, безпекові ризики в інших регіонах світу, руйнування логістичних та інвестиційних ланцюгів); макроекономічних зсувів (інфляційні стрибки, різка зміна процентних ставок провідних центральних банків, загрози глобальної рецесії); сис-

© Гудзь О.Є., Гонгало С.О., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

темних та технологічних шоків (кіберзагрози, алгоритмічна нестабільність, волатильність нових цифрових активів). При цьому, традиційні антикризові механізми виявилися малоефективними проти комбінованих шоків такого масштабу, що вимагає розробки якісно нових стратегічних підходів.

Крім того, у сучасній економічній науці спостерігається парадигмальний зсув, що зумовило перехід від «стійкості» (Stability) до «резильєнтності» (Resilience). Так, класична стійкість передбачає спроможність системи повертатися до початкового стану після збурення, а резильєнтність фокусується на здатності фондового ринку не просто витримувати шоки, а адаптуватися, трансформуватися та відновлювати функціональність у новій нормальності (New Normal). І, дослідження того, як саме фондовий ринок може поглинати шоки без втрати системних функцій, відкриває новий напрям у теорії фінансових ринків та ризик-менеджменту. Водночас, акцентуємо, що фондовий ринок більше не можна розглядати лише як сукупність бірж, біржових посередників та інвесторів. Сьогоденна мозаїка фондового ринку, це складна екосистема, яка охоплює: традиційні інституції та регуляторів, FinTech-компанії, необрокерів, криптоінфраструктуру, інформаційні цифрові й аналітичні платформи, роздрібних та іноземних інвесторів. І збій у будь-якій одній ланці екосистеми створює системний ефект доміно. Визначення стратегічних домінантів саме для цілісної екосистеми фондового ринку дозволяє врахувати взаємодію й взаємозалежність усіх її учасників. І головне, для України дослідження даної теми має критичне практичне значення для залучення інвестицій для відбудови, адже фондовий ринок має стати основним інструментом перерозподілу приватного та міжнародного капіталу в реальний сектор економіки, розробка чітких стратегічних домінантів та механізмів захисту прав інвесторів є передумовою повернення іноземного та внутрішнього капіталу, а трансформація української ринкової інфраструктури з урахуванням європейських стандартів (MiFID II / MiFIR, DORA) потребує обґрунтованої наукової бази.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування якісно нової парадигми функціонування екосистеми фондового ринку в умовах безпрецедентних шокових потрясінь. Домінування системних ризиків та трансформування ринкового середовища вимагають переходу від концепції статичної стійкості до забезпечення динамічної резильєнтності всієї екосистеми фондового ринку. Розробка стратегічних домінантів її розвитку має ключове значення для забезпечення фінансової стабільності, відновлення інвестиційної привабливості та інтеграції національного ринку капіталу до глобального фінансового простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому доробку, знаходимо широкий спектр досліджень щодо стану та перспектив розвитку фондового ринку в Україні. Так, О. Г. Агрес, О. Б. Садура [1], А. В. Бурковська, П. П. Вишневський [6], В.В. Чернега [13], Ю. В. Шулик [14] оцінили сучасний стан та перспективи розвитку фондового ринку України з урахуванням виявлених останніх тенденцій та викликів. О. П. Близнюк, Т. О. Ставерська [5] детально розглянули, як вплинули воєнні виклики та фінансова глобалізація на стан і тенденції розвитку вітчизняного фондового ринку. Н. М. Тімошенко [12] запропонував своє бачення стратегічних напрямів розвитку вітчизняного фондового ринку. Л. В. Добриніна [7] ретельно охарактеризувала динаміку розвитку світового фондового ринку. Г. Сидор, А. Тимків, У. Андрусів [10] проаналізували роль і значення фінансового посередництва на вітчизняному фондовому ринку. С. Рассадникова, О. Бойцов [9] обґрунтували як важливу ключову передумову мобілізації капіталу для післявоєнного відновлення України – посилення захисту інвесторів. У.Я. Андрусів, А.О. Черчата, Ю.В. Орловська [3] розробили цікаві рекомендації щодо трансформації вітчизняного фондового ринку за реалій цифровізації й Європейської інтеграції. Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович, В. Ганусич, Д. Вайданич [4] побудували прогноз розвитку вітчизняного фондового ринку за реалій економічної й фінансової нестабільності. Водночас, попри наявність значної кількості наукових розвідок з аналізу стану фондового ринку та перспектив його розвитку у період фінансових криз, у вітчизняній та зарубіжній науці залишаються недостатньо опрацьованими проблеми визначення стратегічних домінантів забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь що зумовлені динамічними коливаннями економічного простору та новими викликами, що обґрунтовує необхідність і важливість подальших досліджень.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування стратегічних домінантів забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь на якісно новій парадигмальній основі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загально прийнято вважати, що фондовий ринок є системоутворюючим елементом фінансової архітектури держави, що забезпечує перерозподіл капіталу та формування інвестиційних потоків. Шокові потрясіння (воєнні, геополітичні, економічні, технологічні) руйнують баланс його екосистеми, знижують довіру інвесторів та створюють ризики довгострокової дестабілізації. Тому, у реаліях посткризового відновлення важливо буде не лише відновити функціонування екосистеми фондового ринку, а й закласти стратегічні домінанти її резильєнтності та стійкого розвитку, оскільки стратегічні домінанти забезпечення резильєнтності фондового ринку, це не лише інструмент антикризового управління, а й дорожня карта розвитку його екосистеми, що визначає конкурентоспроможність держави у глобальному середовищі.

Можемо констатувати, що період 2022–2025 років став найважчим випробуванням в історії українського фондового ринку та його екосистеми. Водночас, цей етап заклав підвалини для докорінної їх структурної перебудови. Сучасний стан екосистеми фондового ринку окреслюється моноструктуризацією, деофшоризацією, цифровізацією та жорсткою очисткою інфраструктури регулятором.

Так, спостерігалися падіння та адаптація у 2022 р., адже, із початком повномасштабного агресивного вторгнення Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) вимушено заморозила торгівлю цінними паперами для запобігання паніці та виведенню капіталу. Повноцінний розморозок відбувся лише у серпні 2022 року. У 2023–2025 рр. відбувалося домі-

нування боргового ринку: ринок акцій був суто номінальним (частка операцій із корпоративними акціями не перевищувала 1% загального обсягу), а основний обсяг торгів (понад 95–98%) припадав на державні цінні папери (ОВДП). У 2024–2025 роках почалося зростання обсягів торгів: загальний обсяг операцій на ринках капіталу повернувся до позитивної динаміки (досягнувши сум понад 1,7–1,8 трлн грн), однак це зростання забезпечувалося виключно залученням грошей Мінфіном для фінансування бюджетного дефіциту [2, 8].

Фактично, ключовими тенденціями розвитку екосистеми фондового ринку у період 2022 – 2025 років були [2, 8]:

– монополізація ринку державними облігаціями (ОВДП), адже ОВДП стали єдиним високоліквідним та захищеним інструментом з високою залишковою дохідністю (13,5–17,5% у гривні), а також звільненням доходів від оподаткування ПДФО та військовим збором;

– вибухово стрімке зростання роздрібного сегмента, оскільки завдяки інтеграції із застосунком «Дія» та банківськими мобільними додатками, портфель ОВДП у власності фізичних осіб за 2023–2025 роки зріс у кілька разів і перевищив позначку в 90 млрд грн., цікаво. що населення вперше випередило банки за обсягами тримання окремих випусків доларових ОВДП;

– консолідація та очищення екосистеми й біржової інфраструктури, так, до 2022 року в Україні діяло понад 5 бірж, а протягом 2024 року регулятор (НКЦПФР) застосував суворі санкції за порушення ліцензійних умов та вимог щодо прозорості кінцевих бенефіціарів, влітку 2024 року ліцензії втратила АТ «Українська біржа» (УБ) через наявність підсанкційних осіб серед акціонерів, і практично, основним біржовим майданчиком для операцій з ОВДП залишилися: фондова біржа «Перспектива» та біржа ПФТС;

– використання інституційних інновацій (муніципальних та корпоративних облігацій), так, корпоративний сектор поступово відновлював випуски облігацій (зокрема ритейлери, логістичні компанії та агрохолдинги) для залучення довгострокового гривневого ресурсу без банківського посередництва, і водночас, пожвавився сегмент муніципальних облігацій місцевих громад для відбудови інфраструктури;

– трансформація екосистеми фондового ринку, так, спостерігалась FinTech-революція та масовизація, і ключовим рушієм екосистеми став перехід інвестиційних послуг у смартфон, при цьому, необрокери (Sense Bank, ICU, mono, KEDI тощо) у партнерстві з Мінцифрою знизили бар'єр входу для приватного інвестора до нуля (з'явилась можливість купити 1 облігацію за пару кліків);

– депозитарна централізація, адже, НДУ гарантував безперебійність розрахунків та зберігання прав власності навіть в умовах блекаутів, ракетних обстрілів та кібератак, підтвердивши високу резильєнтність депозитарної системи;

– гармонізація стандартів з ЄС, так, НКЦПФР інтенсифікувала роботу над імплементацією європейських директив (MiFID II, MAR, DORA) для підготовки до вступу в ЄС, посилено контроль за прозорістю структури власності та протидією відмиванню коштів (AML).

Формування окреслених тенденцій (домінування ОВДП, діджиталізація через FinTech, вихід роздрібного інвестора та зупинка ринку акцій) у 2022–2025 роках зумовлене синергією наступних ключових чинників:

– військово-політичні та безпекові чинники, так, повномасштабна війна та високий ризик руйнування активів (фізичне знищення або загроза пошкодження промислових, логістичних та енергетичних об'єктів) унеможливили класичний випуск корпоративних акцій та ризикових облігацій, фінансовий оціночний аналіз для приватного бізнесу став практично неможливим, а значний дефіцит Державного бюджету через величезні витрати на оборону та безпеку, змусили Міністерство фінансів України шукати внутрішні джерела залучення коштів, що зробило ОВДП головним фінансовим інструментом країни;

– введені жорсткі антикризові та валютні обмеження у монетарній та валютній політиці регуляторів (НБУ та НКЦПФР), що передбачали заборону на виведення капіталу за кордон й виплату дивідендів нерезидентам зумовили заморозку припливу іноземного портфельного капіталу, але водночас акумулювали величезний обсяг ліквідності (гривні та валюти) усередині країни;

– привабливі високі облікові ставки НБУ у поєднанні із нульовим оподаткуванням доходів від ОВДП (на відміну від депозитів, які оподатковуються ПДФО та військовим збором) зробили державні папери поза конкуренцією за співвідношенням «ризик/дохідність»;

– жорсткі дії щодо суворого регуляторного нагляду та деофшоризації НКЦПФР через перевірки кінцевих бенефіціарів позбавили ліцензій збиткові майданчики та біржі із підсанкційним чи російським капіталом, що призвело до консолідації ринку;

– широка інтеграція державного сектору та FinTech, так, впровадження купівлі «Військових облігацій» через застосунок «Дія» та мобільні банки (monobank, Sense Bank, Приват24 тощо) повністю усунуло бюрократичні бар'єри;

– спрощення ідентифікації (BankID, ЕЦП) дозволило дистанційне відкриття рахунків у цінних паперах без відвідування офісів бірж чи брокерів за лічені хвилини, що забезпечило стрімке зростання роздрібного сегмента (понад 90 млрд грн у руках фізосіб);

– підтримка населенням патріотичних інвестицій (Impact Investing), так, на початку повномасштабної війни купівля державних облігацій сприймалася громадянами не лише як спосіб збереження заощаджень від інфляції, а й як пряма фінансова допомога Збройним Силам України та державному бюджету;

– впровадження захисних інструментів, адже, умови високої інфляції та ризику девальвації змусили внутрішніх інвесторів шукати найменш ризикові інструменти, якими й стали ОВДП під гарантію держави;

– підвищення інфраструктурної адаптивності, автономності та кіберрезильєнтності, так, саме здатність Національного депозитарію України (НДУ) та банківських IT-систем безперебійно працювати в умовах масованих ракетних обстрілів, блекаутів та регулярних кібератак забезпечила збереження довіри до облікових систем ринку капіталу усіх учасників.

При цьому, основними проблемами та бар'єрами розвитку екосистеми фондового ринку слід вважати:

– відсутність ринку акцій (Equity Market) та унеможливлення класичного залучення капіталу через IPO/SPO;

– відтік іноземного капіталу та застосування валютних обмежень НБУ для захисту золотовалютних

резервів, що обмежило репатріацію прибутків нерезидентів та призупинило приплив приватних іноземних портфельних інвестицій;

– надзвичайно вагомий країновий ризик (War Risk), через високий рівень військової нестабільності, що унеможливлює повноцінне оцінювання ризиків за класичними фінансовими моделями.

– Таким чином, узагальнимо, що у 2022–2025 роках вітчизняний фондовий ринок трансформувався у високоцифровізований, але вузькоспеціалізований ринок державного боргу. Головною передумовою його майбутнього повноцінного розвитку має бути перезапуск ринку корпоративних паперів під час повоєнної відбудови за активної участі міжнародних фінансових організацій (МФО). Для забезпечення резильєнтності та повноцінного відновлення екосистеми фондового ринку України після шокових потрясінь потрібен комплексний підхід. Стратегічні домінанти забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь мають охоплювати інституційні, інфраструктурні, інструментальні та технологічні виміри. До них доцільно включити наступні:

– розвиток ринку корпоративних облігацій за допомогою спрощення процедур емісії та розробки механізмів часткового державного та міжнародного гарантування випусків для підприємств критичної інфраструктури, енергетики та агросектору;

– впровадження інструментів сек'юритизації та кредитного підсилення, використання деривативів для хеджування воєнно-політичних та валютних ризиків;

– впровадження муніципальних фондових інструментів для залучення приватного капіталу через випуск цільових муніципальних облігацій для відбудови регіональної інфраструктури;

– стимулювання ринку акцій (Equity Market) через запровадження пільгового податкового режиму для компаній, які здійснюють первинне публічне розміщення (IPO) на вітчизняних майданчиках;

– розбудова єдиної цифрової біржової інфраструктури, завершення консолідації торговельних майданчиків, створення консолідованого центрального контрагента (ССР) та посилення прозорості клірингу;

– гармонізація стандартів та регламентів із законодавством ЄС, імплементація вимог європейських директив (MiFID II, MiFIR, DORA), що усуне бар'єри для виходу європейських інституційних інвесторів на ринок України;

– впровадження сучасного ризик-орієнтованого нагляду, перехід НКЦПФР до проактивного моніторингу системних ризиків у режимі реального часу та посилення захисту прав міноритарних інвесторів;

– ширша цифровізація екосистеми та поглиблена інтеграція з FinTech;

– ефективний захист від кіберзагроз (Cyber-Resilience), впровадження жорстких стандартів кібербезпеки та хмарних технологій для забезпечення безперебійної роботи розрахунково-клірингових систем у разі фізичних чи цифрових атак;

– масштабування тіснішої сумісності FinTech та державних сервісів, розширення практики купівлі не лише державних, а й корпоративних/муніципальних паперів через застосунки мобільного банкінгу та «Дію»;

– інтеграція з цифровими та віртуальними активами, створення зрозумілого правового поля для токенізації традиційних фінансових активів (Real World Assets, RWA) та їх торгівлі у безпечному регуляторному середовищі;

– інтеграція у міжнародний ринок та залучення іноземного капіталу, відновлення «мостів» з міжнародними депозитаріями, поглиблення лінку між Національним депозитарієм України (НДУ) та Euroclear/Clearstream для спрощення транскордонного руху капіталу;

– створення спеціалізованих фондів страхування воєнних ризиків, спільна робота з MIGA, DFC та міжнародними фінансовими організаціями (МФО) щодо створення гарантійних покриттів для іноземних портфельних інвесторів;

– лібералізація валютного регулювання, покрокове та прогнозоване зняття антикризових обмежень НБУ на репатріацію прибутків по мірі стабілізації макроекономічної ситуації;

– запуск пенсійної реформи (другий рівень накопичувальної системи), недержавні та накопичувальні пенсійні фонди мають стати ключовими джерелами «довгих грошей» для фондового ринку;

– підвищення фінансової грамотності населення, трансформація короткострокової патріотичної активності приватних осіб щодо купівлі військових облігацій у довгострокову культуру інвестування в корпоративний сектор.

Реалізація запропонованих стратегічних домінантів забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь відкриває суттєві перспективи для економіки України. Перевагами при цьому, слід вважати:

– розширення джерел фінансування відбудови, адже, перезапуск ринку корпоративних та муніципальних облігацій дозволить залучати приватний капітал безпосередньо в реальний сектор, зменшуючи тиск на державний бюджет і залежність від міжнародної донорської допомоги;

– залучення іноземних інституційних інвесторів, оскільки гармонізація із законодавством ЄС (MiFID II, DORA) та відновлення повноцінних лінків із Euroclear/Clearstream знімуть технічні та юридичні бар'єри для входу іноземного капіталу на ринки України;

– трансформація внутрішніх заощаджень у довгострокові інвестиції, адже, запуск накопичувальної пенсійної системи та спрощення доступу через FinTech-сервіси трансформують пасивні накопичення громадян та короткостроковий інтерес до військових облігацій на довгострокове «довге» інвестування в бізнес;

– підвищення системної резильєнтності до нових шокових потрясінь, оскільки завершення зачистки біржової інфраструктури, створення єдиного центрального контрагента (ССР) та впровадження хмарних захищених технологій мінімізують ризики від майбутніх кібератак, технічних збоїв чи геополітичних збурень;

– розвиток інноваційних фінансових інструментів, адже, нормативне врегулювання токенізації реальних активів (RWA) дозволить Україні стати одним із лідерів у сфері сучасних цифрових фінансових технологій.

– Водночас, наголосимо, що реалізація визначених стратегічних домінантів забезпечення резильєнтності та розвитку екосистеми фондового ринку після шокових потрясінь супроводжується низкою системних ризиків та загроз. Серед них, ключовими вважаємо наступні:

– ризик суверенного дефолту або погіршення воєнно-політичної ситуації, так, ескалація бойових дій чи затримка гарантій від міжнародних партнерів стосовно покриття воєнних ризиків унеможливлять виконання зобов'язань емітентами корпоративних й муніципальних паперів;

– ризик «удушення» ринку надмірним регулюванням, адже занадто стрімке та жорстке впровадження регуляторних вимог ЄС та стандартів AML/CFT може стати непосильним фінансовим і бюрократичним тягарем для малих та середніх українських компаній і брокерів, остаточно зупинивши первинні розміщення (IPO);

– ризики кібербезпеки та технологічних збоїв, оскільки масова діджиталізація та перехід роздрібного інвестора в мобільні застосунки створюють вектор атак для кіберзлочинців і ворожих спецслужб, а збій у центральному депозитарії чи ключових FinTech-платформах може викликати системну паніку;

– волатильність та макроекономічна нестабільність при лібералізації, так, поспішне зняття антикризових валютних обмежень НБУ на репатріацію капіталу може спричинити відтік іноземної валюти з країни, знецінення гривні та розбалансування платіжного балансу;

– низький рівень захисту прав інвесторів у судовій системі, адже, без паралельної судової реформи будь-які інструменти корпоративного управління чи сек'юритизації втрачають ефективність, якщо інвестор не зможе захистити свої права в суді у разі дефолту або рейдерства.

Висновки. Узагальнюючи викладене, заначимо, що трансформація екосистеми фондового ринку України у 2022–2025 роках відбулася під впливом безпрецедентних шокових потрясінь, що призвело до її суттєвого звуження та моноструктуризації довкола інструментів державного боргу (ОВДП). Водночас шокові потрясіння прискорили важливі структурні зміни: цифровізацію послуг за допомогою FinTech-інструментів, масовий вихід роздрібних інвесторів на ринок та глибоку зачистку інфраструктури регулятором. При цьому, переконались, що забезпечення довгострокової резильєнтності та повноцінне відновлення фондового ринку в посткризовий період потребують переходу від концепції статичного виживання до створення гнучкої, адаптивної та захищеної екосистеми. Ключовими стратегічними домінантами для цього мають стати: диверсифікація фінансових інструментів (перезапуск ринку корпоративних і муніципальних облігацій, створення умов для відновлення IPO); інфраструктурна та нормативна гармонізація з ЄС (впровадження MiFID II, DORA, створення консолідованого центрального контрагента та посилення інтеграції з міжнародними депозитаріями); технологічна та кіберрезильєнтність (токенізація активів, захист цифрової інфраструктури, розширення FinTech-сервісів); розвиток інституційного попиту (запуск накопичувальної пенсійної системи та створення механізмів страхування воєнно-політичних ризиків).

Системна реалізація цих стратегічних домінантів дозволить перетворити фондовий ринок України із роздрібного майданчика державних запозичень на ключовий акумулятор приватного та іноземного капіталу для відбудови національної економіки. Водночас успіх цієї трансформації безпосередньо залежатиме від виваженості регуляторної політики, дотримання балансу між наглядом і стимулюванням інновацій, а також від реалізації паралельних судових та економічних реформ.

Перспективними напрямами наукових досліджень за цією тематикою, вважаємо розробку комплексної системи критеріїв та індикаторів оцінки резильєнтності для вимірювання здатності екосистеми фондового ринку поглинати шоки й відновлюватися та моделювання поведінки екосистеми фондового ринку за різними сценаріями (тривалий воєнний стан, стрімка деокупація, фаза активного відновлення, різкі валютні коливання) і опрацювання алгоритмів стрес-тестування для ключових біржових посередників з механізмами покриття та гарантування воєнно-політичних ризиків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Агрес О. Г., Садура О. Б. Стан та перспективи розвитку фондового ринку з урахуванням останніх тенденцій та викликів. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки.* 2024. № 78. С. 96–100. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-14

2. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. *Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.* URL: https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/

3. Андрусів У. Я., Черчата А. О., Орловська Ю. В. Трансформація фондового ринку України в умовах цифровізації та Європейської інтеграції: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Економічний простір.* 2024. № 196. С. 237–243. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.196.237-243

4. Бачо Р., Пойда-Носик Н., Макарович В., Ганусич В., Вайданич Д. Прогноз розвитку фондового ринку України в умовах економічної нестабільності. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 4 (55). С. 409–418. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-56

5. Близнюк О. П., Ставерська Т. О. Сучасний стан і тенденції розвитку фондового ринку України в умовах викликів війни та фінансової глобалізації. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наукових праць.* Харків : ДБТУ, 2024. Вип. 1 (35). С. 55–71. URL: https://repo.btu.kharkov.ua //handle/123456789/54669

6. Бурковська А. В., Вишневський П. П. Розвиток фондового ринку України в сучасних умовах: стан і перспективи. *Modern Economics.* 2026. № 56(2026). С. 42–37. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V56(2026)-06

7. Добриніна Л. В. Динаміка розвитку світового фондового ринку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету.* 2025. № 4 (329). С. 55–61. DOI: https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-4-329-55-61

8. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/

9. Рассадникова С., Бойцов О. Захист інвесторів як ключова передумова мобілізації капіталу для післявоєнного відновлення України. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 235–239. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-38

10. Сидор Г., Тимків А., Андрусів У. Фінансове посередництво на фондовому ринку. *Економічний дискурс.* 2023. № 3–4. С. 91–97. DOI: https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023-2-9

11. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4

12. Тімошенко Н. М. Стратегічні напрями розвитку фондового ринку України. *Економіка та суспільство.* 2023. Випуск № 53. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-11

13. Чернега В. В. Сучасний стан та перспективи розвитку фондового ринку України. *Економіка і суспільство.* 2024. Випуск № 67. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-144

14. Шулик Ю. В. Стан та перспективи розвитку фондового ринку України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал.* Острог : Вид-во НаУОА. 2024. № 33(61). С. 69–80. DOI: https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-33(61)-69-80

REFERENCES

1. Ahres O. H. & Sadura O. B. (2024) Stan ta perspektyvy rozvytku fondovoho rynku z urakhuvanniam ostannikh tendentsii ta vyklykiv [Current state and development prospects of the stock market, taking into account recent trends and challenges]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky.* No. 78. Pp. 96–100. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-78-14 [in Ukrainian].

2. Analitychni dani shchodo rozvytku fondovoho rynku. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [Analytical data on the development of the stock market]. Available at: https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/ [in Ukrainian].

3. Andrusiv U. Ia., Cherchata A. O. & Orlovska Yu. V. (2024) Transformatsiia fondovoho rynku Ukrainy v umovakh tsyfrovizatsii ta Yevropeiskoi intehratsii: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku [Transformation of Ukraine's Stock Market Amidst Digitalization and European Integration: Current Challenges and Development Prospects]. *Ekonomichnyi prostir.* No. 196. Pp. 237–243. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.196.237-243 [in Ukrainian].

4. Bacho R., Poida-Nosyk N., Makarovych V., Hanusych V. & Vaidanych D. (2025) Prohnoz rozvytku fondovoho rynku Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Forecast of Ukraine's stock market development amidst economic instability]. *Stalyi rozvytok ekonomiky.* No. 4 (55). Pp. 409–418. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-56 [in Ukrainian].

5. Blyzniuk O. P. & Staverska T. O. (2024) Suchasnyi stan i tendentsii rozvytku fondovoho rynku Ukrainy v umovakh vyklykiv viiny ta finansovoi hlobalizatsii [Current State and Development Trends of Ukraine's Stock Market Amid the Challenges of War and Financial Globalization]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh: zb. naukovykh prats*. Kharkiv: DBTU. No. 1 (35). Pp. 55–71. Available at: https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/54669 [in Ukrainian].

6. Burkovska A. V. & Vyshnevskyi P. P. (2026) Rozvytok fondovoho rynku Ukrainy v suchasnykh umovakh: stan i perspektyvy [Development of Ukraine's stock market under current conditions: state and prospects]. *Modern Economics*. No. 56. Pp. 42–37. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V56(2026)-06 [in Ukrainian].

7. Dobrynina L. V. (2025) Dynamika rozvytku svitovoho fondovoho rynku [Dynamics of global stock market development]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu.* No. 4 (329). Pp. 55–61. DOI: https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-4-329-55-61 [in Ukrainian].

8. Natsionalnyi bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/ [in Ukrainian].

9. Rassadnykova S. & Boitsov O. (2024) Zakhyst investoriv yak kliuchova peredumova mobilizatsii kapitalu dlia pisliavoiennoho vidnovlennia Ukrainy [Investor protection as a key prerequisite for capital mobilization for Ukraine's post-war recovery]. *Ekonomichnyi prostir.* No. 191. Pp. 235–239. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-38 [in Ukrainian].

10. Sydor H., Tymkiv A. & Andrusiv U. (2023) Finansove poserednytstvo na fondovomu rynku [Financial intermediation in the stock market]. *Ekonomichnyi dyskurs.* No. 3–4. Pp. 91–97. DOI: https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023-2-9 [in Ukrainian].

11. Stratehiia rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2025 roku [Financial Sector Development Strategy of Ukraine until 2025]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4 [in Ukrainian].

12. Timoshenko N. M. (2023) Stratehichni napriamy rozvytku fondovoho rynku Ukrainy [Strategic directions for the development of Ukraine's stock market]. *Ekonomika ta suspilstvo.* No. 53. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-11 [in Ukrainian].

13. Cherneha V. V. (2024) Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku fondovoho rynku Ukrainy. [Current State and Development Prospects of Ukraine's Stock Market] *Ekonomika i suspilstvo.* No. 67. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-144 [in Ukrainian].

14. Shulyk Yu. V. (2024) Stan ta perspektyvy rozvytku fondovoho rynku Ukrainy. [Current State and Development Prospects of Ukraine's Stock Market]. [in Ukrainian] *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriia "Ekonomika": naukovyi zhurnal.* Ostroh: Vyd-vo NaUOA. No. 33(61). Pp. 69–80. DOI: https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-33(61)-69-80

Дата надходження статті: 01.10.2026
Дата прийняття статті до публікації: 05.11.2026
Дата публікації статті: 24.11.2026